EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.6.2021
COM(2021) 316 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 (millega luuakse liidu kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks) kohaldamise kohta ajavahemikul 2015–2019 vastavalt artiklile 118

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 (millega luuakse liidu kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks) kohaldamise kohta ajavahemikul 2015–2019 vastavalt artiklile 118

1. Sissejuhatus ja taust

Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1224/2009[1] (edaspidi „kontrollimäärus“) on ette nähtud ELi kalanduse kontrollisüsteem, et tagada ühise kalanduspoliitika[2] (ÜKP) eeskirjade järgimine. Kontrollimäärusega ning samuti ebaseaduslikku, teatamata ja reguleerimata kalapüüki käsitleva määrusega[3] ja määrusega, milles käsitletakse välispüügilaevastike jätkusuutlikku majandamist,[4] nähakse ette kontrolli, seire ja rakendamise eeskirjad ja meetmed, mis põhinevad üleilmsel ja terviklikul lähenemisel.

Kalanduskontrolli süsteemi juhtimises ja rakendamises osalevad sidusrühmad on liikmesriigid, Euroopa Komisjon, Euroopa Kalanduskontrolli Amet (EFCA)[5] ja ettevõtjad. Kontrollimäärust kohaldatakse kogu püügitegevuse ahela suhtes, n-ö võrgust taldrikuni.

Käesoleva dokumendiga täidab komisjon oma seadustest tulenevat kohustust esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga viie aasta järel aruanne kontrollimääruse kohaldamise kohta liikmesriikides (artikli 118 lõige 2).

2017. aastal võttis komisjon vastu esimese aruande kontrollimääruse rakendamise ja hindamise kohta, mis hõlmas esimest viit aastat (2010–2014) alates määruse jõustumisest[6]. Hindamine näitas, et kontrollimäärus on oluline ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks ning kaitse- ja majandamismeetmete jõustamiseks. Kontrollimääruse põhimõtete ja sätetega lahendatakse probleeme, mis tõid varem kaasa ulatusliku ülepüügi ning kalanduspoliitika eeskirjade eiramise. Esimeses aruandes esitatud analüüs näitas ka seda, et liikmesriigid olid rakendanud kontrollimääruse peamised sätted, kuid eeskirjade keerukuse ja kohanemiseks kuluva aja tõttu lükkus osa sätete rakendamine mõnel juhul edasi. Aruandes jõuti ka järeldusele, et kuigi kontrollimäärus aitas parandada nii kalanduse kontrollisüsteemi kui ka ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimist, ei olnud see täielikult eesmärgipärane (vt punkt 3.1). Tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks võttis komisjon 2018. aastal vastu ettepaneku ELi kalanduse kontrollisüsteemi läbivaatamiseks[7]. Ettepaneku üle peetakse praegu läbirääkimisi nõukogu ja Euroopa Parlamendiga.

---

1 ELT L 343, 22.12.2009, lk 1–50.

2 ELT L 354, 28.12.2013, lk 22–61.

3 ELT L 286, 29.10.2008, lk 1–32.

4 ELT L 347, 28.12.2017, lk 81–104.

5 https://www.efca.europa.eu.

6 COM(2017) 192 final.

7 COM(2018) 368 final.

Käesolevas teises aruandes antakse ülevaade kontrollimääruse põhisätete kohaldamisest aastatel 2015–2019.

Dokumendis esitatud teave põhineb järgmisel: i) andmed, mis liikmesriigid on esitanud kontrollimääruse artikli 118 kohaselt;[8] ii) komisjoni tähelepanekud, mis tulenevad kontrollimääruse X jaotise kohaselt tehtud audititest, kontrollidest ja inspekteerimistest; iii) kõnealuste auditite, kontrollide ja inspekteerimiste järelmeetmete võtmise käigus saadud teave; iv) kalanduskontrolli ja eeskirjade järgimist käsitlevate eksperdirühmade raames peetud arutelud ja v) muud asjakohased tegevused (nt seminarid, koosolekud).

2. Kontrollimääruse rakendamine liikmesriikides

Liikmesriigid vastutavad kalanduskontrolli süsteemi nõuetekohase rakendamise eest. Aastatel 2015–2019 jätkasid liikmesriigid kontrollimääruse rakendamise parandamist. Edusamme tehti valdkondades, kus eelmisel aruandeperioodil oli tuvastatud puudusi, eelkõige: i) karistus- ja punktisüsteemid, ii) väikelaevade seire, iii) väikelaevade püügiandmete teatamine ja iv) andmevahetus. Kuigi need edusammud on rõõmustavad, on kalandusandmete digiteerimine endiselt puudulik ning selles valdkonnas on vaja rohkem pingutada. Kuigi liikmesriikide karistussüsteeme parandati (sealhulgas punktisüsteemide loomisega), tuleb teha rohkem ka selleks, et tagada nende meetmete tõhus ja võrdne kohaldamine ja jõustamine. Üksikasjalikum teave nende punktide kohta on esitatud allpool.

2.1. Tingimused juurdepääsuks vetele ja ressurssidele ning laevastiku haldamise kontroll

Tagamaks et püügitegevus toimub ühise kalanduspoliitika eeskirjade kohaselt, on selliseks tegevuseks vaja **kalalaevatunnistust** ja – kui kohaldatakse eritingimusi – **kalapüügiluba**. Liikmesriikide teatatud kehtivate kalalaevatunnistuste koguarv vähenes aastatel 2015–2019 veidi – peaaegu 96 000-lt 2015. aastal ligikaudu 91 000-le 2019. aastal. Sellel ajavahemikul teatasid liikmesriigid rohkem kui 1 500 kalalaevatunnistuse ajutisest peatamisest ja rohkem kui 1 100 kalalaevatunnistuse alalisest tühistamisest. Kalapüügilubade arv suurenes 30 500-lt 2015. aastal rohkem kui 38 500-le 2019. aastal, 154 luba peatati ajutiselt ja 187 luba tühistati lõplikult.

Tõhusa kontrolli tagamiseks peavad liikmesriigid kasutama **laevaseiresüsteemi (VMS-süsteemi)** ning kalalaevad, mille kogupikkus on vähemalt 12 meetrit, peavad olema varustatud seadmega, mis võimaldab pädevatel asutustel neid automaatselt leida ja identifitseerida. Mõned laevad võivad siiski olla sellest nõudest vabastatud, kui: i) nende kogupikkus jääb 12 ja 15 meetri vahele ning nad tegutsevad üksnes lipuliikmesriigi territoriaalmeredel või ii) nad ei viibi merel kunagi rohkem kui 24 tundi alates väljumisajast kuni sadamasse jõudmiseni. Liikmesriikide esitatud andmete analüüs näitab, et kuigi seda erandit kohaldatakse endiselt laialdaselt, suurenes laevaseiresüsteemiga hõlmatud laevade

[8] Liikmesriikide esitatud andmete põhjalik ja üksikasjalik kokkuvõte on esitatud koondaruandes liikmesriikide poolt kontrollimääruse artikli 118 kohaselt esitatud andmete kohta, mis on kättesaadav aadressil Circabc (europa.eu) koos esialgsete esitatud aruannetega.

osakaal 12–15 meetri pikkuste laevade seas ligikaudu 35 %-lt 2015. aastal 40 %-le 2019. aastal.

Mootorivõimsuse kontroll on üks ELi kalanduskontrolli süsteemi keskseid elemente. Kalalaevade mootorivõimsus ja kogumahutavus on kaks püügivõimsuse näitajat, mida reguleeritakse laevastiku koosseisu arvamise / koosseisust väljaarvamise kavaga[9]. Nendele kahele näitajale on ÜKP raames kehtestatud ka ülempiirid. Seetõttu sõltub laevastiku püügivõimsuse haldamine, sealhulgas ELi kalalaevastikuregistrisse[10] kandmise / registrist väljaarvamise kava, nende kahe parameetri täpsest ja usaldusväärsest registreerimisest. Liikmesriikide mootorivõimsuse aruannete täpsus on äärmiselt oluline tagamaks, et nende laevastike püügivõimsuse piiranguid ei ületata ja et ELi laevastiku püügivõimsus on jätkuvalt kooskõlas püügikoormusega, millega välditakse kalavarude ülepüüki. 2019. aastal avaldas komisjon uuringu mootorivõimsuse kontrollimise kohta 15 liikmesriigis[11]. Uuring näitas, et kõigi uuringuga hõlmatud liikmesriikide, piirkondade ja laevatüüpide puhul esineb palju nõuetele mittevastavust. Tulemused panevad küsima, kas liikmesriigid järgivad üldiselt püügivõimsuse ülempiire ning laevastiku koosseisu arvamise / koosseisust väljaarvamise kava. Uuring kinnitas ka seda, et praegused mootorivõimsuse kontrolli käsitlevad sätted ei täida täielikult oma eesmärki. Lisaks on mootorivõimsuse füüsiline kontrollimine kulukas ja tülikas nii ametiasutuste kui ka ettevõtjate jaoks. Sageli on selline füüsiline kontrollimine ka kasutu, sest mootorivõimsust saab kontrollimise ajal või pärast seda märkamatult muuta. Seetõttu tundub mõttekas vähemalt teatavate laevastikuosade puhul üle minna pideva mootoriseire süsteemile. Sellisele süsteemile ülemineku ettepaneku tegi komisjon juba oma ettepanekus kalanduse kontrollisüsteemi läbivaatamise kohta.

Laevastiku andmete ja püügivõimsuse paremaks jälgimiseks ELi tasandil ajakohastas komisjon ELi laevastikuregistrit[12, 13]. Register sisaldab andmebaasi, mis on osaliselt avalik.

2.2. Püügiaruandluse vahendid, kaalumine ja jälgitavus

Seire tõhustamiseks nõutakse vähemalt 10meetrise kogupikkusega ELi kalalaevadelt **püügipäeviku** pidamist. Vähemalt 12meetrise kogupikkusega laevade puhul peab see olema elektroonilisel kujul (e-päevik), kuigi erandina võidakse lubada teatavatel **12–15 meetri pikkustel laevadel** kasutada paberkujul päevikut[14]. Andmed näitavad, et paberpäeviku kasutamine on üldiselt vähenemas, ehkki endiselt laialt levinud. E-päevikuga üle 12 meetri pikkuste laevade arv kasvas 4 800-lt 2014. aastal peaaegu 8 700-le 2019. aastal. Kasv on

9 ELT L 169, 30.6.2017, lk 1–7.

10 ELT L 34, 9.2.2017, lk 9–177.

11 https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a867cbac-8e90-11e9-9369-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-99423821.

12 Üldsuse jaoks pandi alates 2018. aasta juunist Europa portaali regulaarselt üles Exceli fail rakendusest saadud andmetega. Praegu nähtav veebirakendus käivitati 2019. aasta detsembris.

13 https://webgate.ec.europa.eu/fleet-europa/index_en.

14 Liikmesriigid võivad teha erandi 12–15 meetri pikkustele laevadele, mis: a) tegutsevad üksnes lipuliikmesriigi territoriaalmeredel või b) ei viibi merel kunagi rohkem kui 24 tundi alates väljumisajast kuni sadamasse jõudmiseni.

tingitud e-päevikute suuremast kasutuselevõtust 12–15 meetri pikkustel laevadel, kus e-päevikute kasutamine suurenes 30 %-lt 40 %-le. Lisaks kasvas ka 10–12 meetri pikkuste e-päevikut kasutavate laevade osakaal ligikaudu 2 %-lt 2014. aastal 11 %-le 2019. aastal.

Alla **10meetrise kogupikkusega laevade** püügiseiret tuleb teha proovivõtukavade, paberpäevikute või müügiteatiste abil. Laevade osakaal, mille suhtes iga seiremeetodit kohaldatakse, oli aruandeperioodil üsna stabiilne ja kõikus aastate lõikes mõne protsendipunkti võrra. Kõige sagedamini kasutati seiremeetodina proovivõtukavasid. Lisaks nendele kontrollivormidele võtsid mõned liikmesriigid kasutusele e-päevikud ning kuigi selliste laevade teatatud arv on küll üsna väike, suurenes see umbes 100-lt 2015. aastal 450-le 2019. aastal.

Kuna paberipõhist aruandlust peetakse ebatõhusaks ja see tekitab suurt halduskoormust,[15] püütakse komisjoni ettepanekuga ELi kalanduse kontrollisüsteemi läbivaatamise kohta jõuda kõigis laevastiku osades aruandluse täieliku digiteerimiseni, mis on kooskõlas ELi digitaalse strateegiaga[16]. Selles valdkonnas ELi tasandil kavandatud meetmed on kooskõlas kättesaadavate tehnoloogiatega. Samuti on kavandatud meetmete eesmärk vältida võrdsete võimaluste moonutamist, mis võib tekkida, kui liikmesriigid võtavad need uued tehnoloogiad ühepoolselt kasutusele. Sellega seoses korraldas komisjon 2018. aasta detsembris seminari **digitaalsete vahendite kohta, mida saab kasutada väikesemahulise kalapüügi puhul**[17]. Seminaril käsitleti i) digitaalseid laevaseire vahendeid ja ii) digitaalseid püügiaruandluse vahendeid ning iii) ühel sessioonil keskenduti Euroopa Merendus- ja Kalandusfondile (EMKF) kui rahastusmehhanismile. Seminar andis võimaluse jagada i) teadmisi, ii) parimaid tavasid ja iii) teavet suundumuste ja arengu kohta seoses digitaalsete lahendustega väikesemahulise kalapüügi seireks ja kontrollimiseks. Üldiselt suhtusid seminaril osalejad tehnoloogilisse innovatsiooni pooldavalt, ehkki nad väljendasid kõhklusi kulude suhtes ja kahtlesid, kas ELi laevastiku laialdasema digitaalsete vahenditega varustamisega kaasneks mastaabisäästu. Selles küsimuses tehakse komisjoni ettepanekus Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) (2021–2027) kohta[18, 19] ettepanek toetada kohustuslike laevaseire- ja elektrooniliste aruandlussüsteemide seadmete ostu ja paigaldamist väikesemahulise rannapüügi laevadele[20] 100 % abimääraga.

Endiselt teeb muret **jälgitavus**, kuigi selles valdkonnas on tehtud edusamme ja liikmesriigid on otsinud erinevaid lahendusi kalandustoodete jälgitavuse tagamiseks. Teabeahelas on lünki, mis tulenevad sellest, et endiselt kasutatakse nii paberil kui ka elektroonilist teabeedastust ja puuduvad ühtlustatud andmestandardid. Neid lünki ei ole veel kõrvaldatud. Kontrollimääruse

---

15 SWD(2018) 280 final.

16 Euroopa digituleviku kujundamine | Shaping Europe's digital future (europa.eu).

17 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/news/workshop-digital-tools-small-scale-fisheries-brussels-4-5-december-2018-2018-11-30_en

18 COM(2018) 390 final.

19 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/news/commissioner-sinkevicius-welcomes-provisional-political-agreement-european-maritime-fisheries_en

20 Väikesemahuline rannapüük toimub kalalaevadega, mille kogupikkus on alla 12 meetri ja mis ei kasuta veetavaid püügivahendeid.

kohaste kehtivate jälgitavuseeskirjade rakendamine on osutunud paljude liikmesriikide jaoks probleemiks. Selle põhjused on järgmised: i) puudulik kooskõlastamine tarneahelas kontrolli eest vastutavate eri asutuste vahel, ii) jälgitavuse sätete kohaldatavuse erinev tõlgendamine ja iii) segadus üldiste toidualaste õigusnormide jälgitavussätete kohaldamisel[21]. Need järeldused kinnitavad kontrollimääruse eelmise hindamise tulemusi, mille kohaselt olid puudused selle rakendamisel tingitud selguse puudumisest praeguses õigusraamistikus. Need järeldused kinnitavad veelgi kalanduskontrolli süsteemi läbivaatamist käsitleva komisjoni ettepaneku asjakohasust. Nende probleemide lahendamiseks korraldas komisjon 2019. aasta oktoobris **kalandus- ja vesiviljelustoodete jälgitavust käsitleva seminari**[22]. Seminaril i) käsitleti jälgitavuse nõuete kavandatud muudatusi kontrollimääruse käimasoleva läbivaatamise käigus ja ii) esitleti erinevaid süsteeme ja tehnoloogiaid, mida liikmesriigid ja tööstusharu kalandustoodete jälgitavuse valdkonnas praegu rakendavad. Seminaril tõstatatud peamised aruteluteemad hõlmasid süsteemide koostalitlusvõime tähtsust ja seda, kuidas tagada tõhus rakendamine kõigi asjaosaliste, st ametiasutuste, ettevõtjate ja lõpptarbijate huvides.

Kvootide haldamine on ÜKP raames kalavarude majandamise üks peamisi tugisambaid. Kalandustoodete täpne kaalumine, registreerimine ja jälgitavus on väga oluline i) kontrolli eesmärgil, ii) kvootide kasutamise seireks ja iii) kalapüügi pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamiseks. Komisjoni auditid ja kontrollid, mis viidi läbi valitud liikmesriikides,[23] on toonud esile märkimisväärsed puudused saagi **kaalumisel, registreerimisel ja jälgitavusel**. Need puudused on i) vähendanud liikmesriikide võrdseid võimalusi eeskirjade kohaldamisel, ii) soodustanud ülepüüki ja iii) toonud kaasa saagi alakajastamise. Kõik kolm probleemi ohustavad ühise kalanduspoliitika eesmärke. Komisjon on võtnud meetmeid tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks (vt punkt 3.3) ning hindab jätkuvalt kaalumist, püügi registreerimist ja jälgitavust käsitlevate eeskirjade kohaldamist liikmesriikides.

[21] EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1–24.

[22] https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/news/traceability-fisheries-products-know-what-you-buy-2019-10-10_et.

[23] Taani, Iirimaa, Belgia ja Madalmaad.

2.3. Kontrolli ja inspekteerimise eriprogrammid

Liikmesriigid on rakendanud riiklikul ja piirkondlikul tasandil **kontrolli ja inspekteerimise eriprogramme**, mille komisjon on viie ELi merepiirkonna[24] jaoks vastu võtnud. EFCA on ühiskasutuskavade kaudu taganud inspekteerimise koordineerimise piirkondlikul tasandil. Ühiskasutuskavade raames tehtud inspekteerimiste koguarv peaaegu kahekordistus aastatel 2015–2019, kusjuures 2019. aastal tehti üle 32 000 inspekteerimise. Ka oletatavate[25] rikkumiste osakaal nii merel kui ka maismaal toimunud inspekteerimise puhul kahekordistus samal ajavahemikul, kusjuures aastate ja merepiirkondade lõikes varieerus keskmine näitaja 2 %-st enam kui 24 %-ni[26]. Enamik ühiskasutuskava mere- ja maismaapõhiste inspekteerimiste käigus tuvastatud oletatavatest rikkumistest olid seotud püügi kohta valeandmete esitamise ja tehnilisi meetmeid käsitlevate eeskirjade eiramisega[27]. 2019. aastal moodustasid valeandmete esitamisega seotud oletatavad rikkumised üle 40 % kõigist avastatud oletatavatest rikkumistest Mustal merel ja Põhjamerel. Valeandmete esitamisega seotud rikkumised moodustasid peaaegu 60 % oletatavatest rikkumistest Läänemerel ning ulatusid Kirde-Atlandi läänepiirkonna vete ühiskasutuskavades 75 %-ni. Vahemere ühiskasutuskavas moodustasid tehniliste meetmete eeskirjade eiramisega seotud oletatavad rikkumised 30 % kõigist rikkumistest, samal ajal kui valeandmete esitamine moodustas 25 % ning ülejäänud 45 % avastatud oletatavatest rikkumistest olid seotud majandamiseeskirjade eiramise või jälgitavusega.

Viimastel aastatel on kalanduskontrolliga seotud luureandmete kogumiseks kasutatud **uusi tehnoloogiaid**, näiteks Maa seire tehnoloogiaid. 2019. aastal kasutas EFCA laevade tuvastamiseks, sihtmärkide kindlakstegemiseks ja muudeks konkreetseteks seireülesanneteks **satelliitsidel põhinevat kaugseiret**.

2.4. Lossimiskohustuse täitmise kontrollimine

2019. aasta jaanuaris täielikult jõustunud **lossimiskohustus** on reformitud ühise kalanduspoliitika üks põhielemente. Alates selle järkjärgulise kasutuselevõtu algusest 2015. aasta jaanuaris on liikmesriigid teinud vähe edusamme selle kohaldamise kontrollimisel ja jõustamisel. Komisjon on teinud mitu auditit, et hinnata meetmeid, mida liikmesriigid on võtnud selleks, et i) tagada lossimiskohustuse kontroll ja jõustamine ning ii) tagada kogu saagi täpne dokumenteerimine. Nende auditite tulemustest (samuti muudest aruannetest, näiteks: i) EFCA poolt koostöös piirkondliku kontrolli eksperdirühmadega koostatud vastavushindamise aruanded,[28] ii) liikmesriikide aruanded ja iii) keskkonnaalaste valitsusväliste organisatsioonide aruanded) nähtub, et lossimiskohustust ei järgita piisavalt.

---

[24] Atlandi ookeani idaosa ja Vahemeri, Must meri, Läänemeri, Põhjameri ja ICESi IIa rajoon, Kirde-Atlandi läänepiirkonna veed.

[25] Termin „oletatav rikkumine“ viitab rikkumisele, mille inspektor on avastanud ja millest ta on teatanud inspekteerimisaruandes, enne kui pädev asutus või kohtunik teeb otsuse.

[26] https://www.efca.europa.eu/sites/default/files/EFCA%20Annual%20Report%20for%20year%202019.pdf.

[27] ELT L 198, 25.7.2019, lk 105–201.

[28] https://www.efca.europa.eu/en/content/compliance-evaluation.

Tulemused näitavad ka seda, et mitmes merepiirkonnas toimub ulatuslik, ebaseaduslik ja dokumenteerimata saagi vette tagasi laskmine. Lossimiskohustuse kohaldamise edukus sõltub muu hulgas sellest, kas liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada merel toimuva püügitegevuse kontroll ja eeskirjade jõustamine. Sellised meetmed edendaksid nõuetelevastavust ja ergutaksid kalapüügitööstust soovimatut püüki algusest peale vältima, mis on ühise kalanduspoliitika eesmärk. Elektrooniline kaugseire, mis hõlmab videovalvet ja andureid, on osutunud liikmesriikide jaoks kõige kulutõhusamaks vahendiks merel toimuva püügitegevuse kontrolli ja eeskirjade jõustamise tagamisel. Seetõttu luuakse komisjoni ettepanekus ELi kalanduse kontrollisüsteemi läbivaatamiseks õiguslik alus kaugseire kui merel lossimiskohustuse kontrollimise kõige tõhusama ja kulutõhusama vahendi kohustuslikuks riskipõhiseks kasutamiseks. 2019. aastal töötas EFCA koostöös liikmesriikidega välja elektroonilise kaugseiresüsteemi tehnilised suunised ja miinimumnõuded[29].

2.5. Inspekteerimine ja eeskirjade täitmise tagamine

Nende **inimeste arv, kellel liikmesriigid on lubanud kalandust inspekteerida**, suurenes 12 750-lt 2015. aastal peaaegu 14 400-le 2019. aastal ning inspektorite arv ulatub 4 000st 5 000 täistööajale taandatud töötajani liikmesriigi kohta. Võrreldes täistööajaga ja osalise tööajaga kalandusinspektorite suhtarvu, kontrollib umbes üks inspektor kolmest kalandust oma põhitööna. Kalanduskontrolliga tegelevate töötajate arvu tegelikku suurenemist on raske hinnata, sest inspektorite volitused on liikmesriigiti erinevad[30]. Mõned liikmesriigid rõhutasid siiski, et neil on inspektsioonides liiga vähe töötajaid, mis võib seada ohtu nende kontrollisüsteemide tõhususe.

Aastatel 2015–2019 teatasid liikmesriigid kokku umbes 450 000 **inspekteerimisest**. Nelja peamise inspekteerimiskoha võrdluses tehti 48 % inspekteerimistest sadamas/lossimiskohas, 26 % turul, 22 % merel ja 4 % transpordi ajal.

Liikmesriigid teatasid, et 2015. aastal kasutati kalanduse inspekteerimiseks 1 147 patrull-laeva ja 2019. aastaks suurenes nende arv 1 256ni, kusjuures aruandeperioodil 2015–2019 oli patrullipäevade koguarv merel peaaegu 100 000, aga aastatel 2010–2014 oli patrullipäevi merel 56 000. Lisaks teatasid liikmesriigid, et kalanduskontrolli ja -seirega tegelevate seirelennukite arv on suurenenud 72-lt 2015. aastal 76-le 2019. aastal, kusjuures aastatel 2015–2019 oli seiretundide koguarv peaaegu 30 000. Samuti on suurenenud uute tehnoloogiate kasutamine kalapüügi seires. Kui 2015. aastal teatas kaks liikmesriiki droonide kasutamisest ja kokku kasutati 8 drooni, siis 2019. aastal kasutas droone seitse liikmesriiki, kus töötas kokku 39 seadet.

Aastatel 2015–2019 tuvastasid liikmesriigid kokku üle 65 000 **oletatava rikkumise**, mille arv aastas kõikus 12 000 ja 14 000 vahel. **Tõsiste rikkumiste** arv üldjoontes suurenes: 3 000-

[29] https://www.efca.europa.eu/en/content/technical-guidelines-and-specifications-implementation-remote-electronic-monitoring-rem-eu.

[30] Inspektoriteks võib pidada mitmesuguseid riigiametnikke, alates spetsialiseerunud kalandusinspektoritest kuni politseinike ja tolliametnikeni.

lt 2015. aastal 3 500-le 2019. aastal. Keskmiselt tuvastati rikkumisi ligikaudu ühel kümnest inspekteerimisest.

Kõige sagedasemad oletatavad rikkumised on jälgitavusega seotud rikkumised (28 %), millele järgnevad püügipäeviku ja lossimisdeklaratsiooniga seotud rikkumised (22 %) ning mitmeaastastes kavades[31] sisalduvate kontrollieeskirjade rikkumised (20 %). Kõige harvemini esineb oletatavaid rikkumisi seoses järgmiste valdkondadega, kus liikmesriigid ei teatanud ühestki või peaaegu mitte ühestki eeskirjade rikkumisest: i) hinnakorralduse ja sekkumiskorra seire, ii) turu ühine korraldus või iii) kaalumine pärast transporti.

2019. aastal algatas komisjon liikmesriikide **karistussüsteemide** uuringu[32]. Eesmärk oli esitada põhjalik analüüs ja hinnang riiklike karistussüsteemide toimimise kohta, eelkõige liikmesriikides 2015.–2019. aastal rikkumiste eest kohaldatud karistuste kohta. Uuringu tulemused näitavad, et liikmesriikides vajalik õigusraamistik on enamasti täielik ja paljud liikmesriigid on viimase viie aasta jooksul oma õigusraamistikku parandanud. 2019. aasta lõpus olid kõik liikmesriigid peale ühe kehtestanud kalalaevatunnistuse omanikele ja kaptenitele punktisüsteemi. Mõnes liikmesriigis on **punktisüsteemi** rakendamine siiski viibinud või ei ole süsteem veel käivitunud. Lisaks on riikide vahel märkimisväärsed erinevused karistuste määramise menetluse kestuses ja määratud karistuste tasemes. Need tulemused näitavad, et kuigi olukord aastatel 2015–2019 võrreldes ajavahemikuga 2010–2014 paranes, tuleks võrdsete tingimuste tagamiseks rohkem ära teha. Samuti näitavad need, et tuleks teha rohkem selleks, et tagada igas liikmesriigis kohaldatavate karistuste tõhusus, hoiatavus ja proportsionaalsus. Komisjoni 2018. aastal esitatud kalanduskontrolli süsteemi läbivaatamise ettepaneku üks põhieesmärk on kõrvaldada praegused regulatiivsed takistused, mis takistavad ettevõtjate võrdset kohtlemist ja ausat konkurentsi kogu ELis.

2.6. Andmed ja teave

Liikmesriigid esitavad komisjonile korrapäraselt **püügi- ja püügikoormuse** andmeid. See võimaldab jälgida lubatud kogupüüki ja kvoodi kasutamist. Andmete kvaliteedi tagamine on oluline osa liikmesriikide ja komisjoni tööst kvoodiseire parandamisel; andmete kvaliteet tagatakse andmete asjakohase kontrollimise ja ristkontrolliga. Mis puudutab kohustust luua automaatne **ristkontrolli- ja andmete kontrolli süsteem**, siis 22 liikmesriiki 23st on sellise süsteemi loonud, kuid ainult 12 neist on oma süsteemid juba automatiseeritud. Veel kuuel liikmesriigil on kavas automatiseerimine 2021. aastaks kasutusele võtta. Neljas liikmesriigis esineb automatiseerimisel veel viivitusi. Mõned liikmesriigid teatasid automatiseeritud ristkontrollide rakendamisest, mis oli üks olulistest saavutustest aastatel 2015–2019.

Selleks et parandada andmevahetuse tulemuslikkust ja tõhusust, kehtestas komisjon 2016. aastal liikmesriikidele siduva ajakava **kalandusandmete haldamise standardi FLUX** (kalanduskeel ülemaailmseks andmevahetuseks)[33] kasutuselevõtuks. FLUXi standard

[31] https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/fisheries/rules/multiannual-plans_et.

[32] Uuring liikmesriikide karistussüsteemide kohta ühise kalanduspoliitika eeskirjade rikkumise korral, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/dfb452c8-c4df-11eb-a925-01aa75ed71a1

[33] http://www.unece.org/uncefact/unflux.

võimaldab piirkondlikel kalandusorganisatsioonidel ja kogu maailma riikidel esimest korda kasutada ühtset universaalset koodi püügiandmete kogumise ja levitamise automatiseerimiseks. Standard on ühtlustatud ka maksude ja toidu jälgitavuse valdkonnas kasutatavate standarditega. Viimase viie aasta jooksul on FLUXi rakendamine edenenud liikmesriigiti ja valdkonniti ebaühtlaselt. Andmevahetussüsteem FLUX Transportation Layer (FLUXi transpordikiht, FLUX TL) toimib nüüd komisjonis ja asjaomasest 23st liikmesriigist 22s. Kogu kalandusandmete vahetamine toimub merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadi hallatava keskse andmevahetusplatvormi kaudu ning seda platvormi saab kasutada valideeritud andmete ja sisu saatmiseks komisjonile standardvormingus. Enamikus liikmesriikides nendes vormingutes andmevahetus kas toimib või edenevad ettevalmistused selleks jõudsalt järgmiste andmekategooriate puhul: püügitegevus, müügiteatised, laevade positsioneerimine, laevastiku andmed ja koondandmed püügi kohta.

3. Komisjoni roll kontrollimääruse rakendamisel

Komisjon täitis olulist rolli, aidates liikmesriikidel kontrollimäärust rakendada ja kontrollides, kas määrust järgitakse. Eelkõige tegi komisjon järgmist: i) võimaldas kalandusandmete vahetamist, arendades vajalikku IT-taristut, ii) viis läbi arvukaid auditeid ja kontrolle ning võttis nende suhtes järelmeetmeid, iii) aitas liikmesriikidel õigusakte tõlgendada ja iv) korraldas paljude kalanduskontrolli eksperdirühmade tegevust. Kõik need tegevused koos EFCA-poolse operatiivtasandil koordineerimisega on oluliselt aidanud parandada kontrollimääruse rakendamist aruandeperioodil.

3.1. Õigusaktid ja poliitika kujundamine

2017. aastal võttis komisjon vastu aruande kontrollimääruse rakendamise ja hindamise kohta[34]. Kooskõlas artikli 118 lõikega 3 hinnati aruandes määruse rakendamist ja selle mõju ühisele kalanduspoliitikale viis aastat pärast määruse jõustumist. 2015. aasta õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT)[35] osana hinnati aruandes ka seda, kas kontrollimäärus on endiselt eesmärgipärane, keskendudes seega regulatiivse koormuse lihtsustamisele ja vähendamisele. Tulemused näitasid, et kuigi kontrollimäärus on aidanud parandada nii kalanduse kontrollisüsteemi kui ka ÜKP eeskirjade järgimist, ei ole see täielikult eesmärgipärane. Aruandes toodi esile mitu peamist probleemi, millega EL ja selle liikmesriigid peavad tegelema, et tagada i) kestlik kalandus, ii) ettevõtete võrdsed võimalused ja iii) parem sünergia muu poliitikaga, eelkõige keskkonna ja turgude valdkonnas. Euroopa Kontrollikoja eriaruanne,[36] Euroopa Parlamendi resolutsioon[37] ja REFITi platvormi

[34] COM(2017) 192 final.

[35] Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programm (REFIT): hetkeseis ja tulevikuväljavaated, „REFITi tulemustabel“, SWD(2015) 110 final.

[36] Eriaruanne „ELi kalanduskontroll: vaja on rohkem jõupingutusi“, https://www.eca.europa.eu/et/Pages/DocItem.aspx?did=41459.

[37] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0407_ET.html.

arvamus[38] on samuti näidanud, et ELi kalanduskontrolli süsteemil on puudusi ja kokkuvõttes ei täida see oma eesmärki.

Eelkõige väljendas kontrollikoda muret seoses järgmiste küsimustega: i) liikmesriikide laevastikuregistrite täpsus (mootorivõimsuse ja kogumahutavuse andmed), ii) suur sõltuvus ebausaldusväärsetest paberipõhistest püügiaruandlussüsteemidest, iii) tõhusa järelevalve puudumine väikelaevastike üle, iv) vajadus luua andmevahetusplatvorm, et hõlbustada kalandusandmete vahetamist liikmesriikide vahel, v) kalanduse inspekteerimise standardprotokollide puudumine ja vi) vajadus võtta kasutusele süsteem liikmesriikidevaheliseks andmevahetuseks rikkumiste ja karistuste kohta.

2017. aasta juunis käivitas komisjon poliitilise algatuse ELi kalanduskontrolli süsteemi läbivaatamiseks. Selle algatuse osana avaldas komisjon 2017. aasta oktoobris esialgse mõjuhinnangu, millele sama aasta novembris ja detsembris järgnesid suunatud konsultatsioonid sidusrühmadega. Selle töö tulemusena võttis komisjon 2018. aasta mais vastu **ettepaneku ELi kalanduskontrolli süsteemi läbivaatamiseks**[39]. Ettepaneku eesmärgid on järgmised: i) tugevdada täitmise tagamise sätteid, ii) tagada kalandusandmete ja -teabe parem kvaliteet ja jagamine, eelkõige väikesemahulise ja harrastuskalapüügi puhul, iii) täita ühises kalanduspoliitikas olev lünk lossimiskohustuse kontrollimisel, iv) vähendada halduskoormust ja v) suurendada sünergiat muude poliitikavaldkondadega. Käesolev kontrollimääruse 2015.–2019. aasta rakendamise analüüs näitab, et kõik need küsimused on endiselt asjakohased. Ettepanek on praegu seadusandlikus tavamenetluses ning seda menetlevad Euroopa Parlament ja nõukogu. Läbivaatamise eesmärgid on täielikult kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega[40] ning digiüleminekust saadavat kasu rakendatakse ökoloogilise ülemineku toetamiseks. See on ka osa komisjoni strateegiast „Talust taldrikule“,[41] kuna läbivaadatud kalanduskontrolli süsteem võitleb toidupettuse vastu ja aitab parema jälgitavussüsteemiga kaasa toidu jätkusuutlikkusele.

REFITi hindamise käigus rõhutati kontrolli ja inspekteerimise eriprogrammide tähtsust. Kontrolli ja hindamise eriprogramme peavad kõik sidusrühmad asendamatuks vahendiks, mis aitab inspekteerimist tõhustada ja tugevdada liikmesriikidevahelist koostööd ELi ja rahvusvahelistes vetes. 2017. aastal alustas komisjon koostöös EFCA ja liikmesriikidega tööd uue lähenemisviisi väljatöötamiseks, mis i) tõhustaks olemasolevaid kontrolli ja inspekteerimise eriprogramme[42], ii) laiendaks programmide geograafilist ulatust ja kohaldamisala kooskõlas reformitud ÜKP-ga ja iii) vähendaks halduskoormust. Selle tulemusena võttis komisjon 2018. aastal vastu uued kontrolli ja inspekteerimise eriprogrammid,[43] mis hõlmavad kõiki ELi merepiirkondi ja kõiki ELi kalanduse kaitse- ja

[38] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/xiv3acontrol_of_eu_fisheries.pdf.

[39] COM(2018) 368 final .

[40] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_et.

[41] https://ec.europa.eu/food/farm2fork_et.

[42] ELT L 350, 20.12.2012, lk 99–108; ELT L 170, 22.6.2013, lk 66–75; ELT L 175, 27.6.2013, lk 61–70; ELT L 85, 21.3.2014, lk 15–26 .

[43] ELT L 317, 14.12.2018, lk 29–46.

majandamismeetmetega hõlmatud püügipiirkondi kõnealustes merepiirkondades. Parandati ka ühiskasutuskava koordineerimisplatvormina. Töötati välja ka riskihindamise ühtlustatud metoodika, et näha ette i) ühe merepiirkonna piires ühtne lähenemisviis kontrolli- ja inspekteerimisprogrammidele ning ii) võrdsed võimalused eri liikmesriikide kalandusele. Ühtlustatud metoodika[44] töötas välja EFCA koostöös liikmesriikidega ja see lähtub võimalikest ühise kalanduspoliitika eeskirjade eiramise riskidest.

3.2. Andmed ja teave

Alates 2015. aastast on komisjon eraldanud märkimisväärseid vahendeid ja teinud jõupingutusi vajaliku IT-taristu väljaarendamiseks, et võimaldada liikmesriikidel vahetada kalandusandmeid ÜRO/FLUXi formaadis. Kooskõlas kontrollikoja soovitusega[45] parandada kalandusandmete täielikkust ja usaldusväärsust keskendus komisjon aastatel 2015–2019 FLUXi transpordikihi (FLUX TL)[46] väljatöötamisele ja rakendamisele. See projekt osutus keeruliseks, sest FLUX TLi varajased versioonid ei suutnud käsitleda üha suurenevat vahetatavate andmete hulka. Iga uue versiooniga muutus FLUX TLi tarkvara võimekamaks. Viimased uuendused vastavad tarvilikele vajadustele ja pakuvad rohkem tehnilisi eeliseid, näiteks seireotstarbelist veebilehte. Komisjonil oli otsustav roll ka üksikasjalikke andmevahetuse eeskirju sisaldavate rakendusdokumentide esitamisel. Need dokumendid lepitakse liikmesriikidega kokku ERSi ja andmehalduse eksperdirühma kaudu.

Komisjon töötas välja ka standardvormid kalapüügilubade ja inspekteerimisaruannete andmete vahetamiseks. Süsteem LICENSE kalapüügilubade vahetamiseks liikmesriikide, kolmandate isikute ja komisjoni vahel käivitus 2020. aasta detsembris. Eeldatakse, et süsteemi LICENSE laiendatakse, et võimaldada inspekteerimisaruannete vahetamist 2021. aasta keskpaigaks.

Euroopa Parlamendi taotlusel käivitas komisjon 2019. aasta novembris katseprojekti huntahvena harrastuspüügi kontrollisüsteemi väljatöötamiseks ja katsetamiseks[47]. Välistöövõtja on välja töötanud integreeritud IT-vahendi, mis võimaldab harrastuskaluritel kiiresti teavitada riiklikke ametiasutusi oma päevasest püügist, registreerides need püügikogused. Töötati välja veebipõhine platvorm nende püügiandmete saamiseks (RecFishing.eu) ning katseprojekti positiivsete tulemuste tõttu laiendatakse seda veelgi. Tulemused esitati veebiseminaril „Harrastuskalapüügi seire ja kontroll“ 2020. aasta detsembris[48].

---

44 https://www.efca.europa.eu/sites/default/files/Risk%20Assessment%20Methodology.pdf.

45 Eriaruande nr 08/2017 „ELi kalanduskontroll: vaja on rohkem jõupingutusi“ 3. soovitus https://www.eca.europa.eu/et/Pages/DocItem.aspx?did=41459.

46 FLUX TL on tarkvara, mida kasutatakse kalandusandmete vahetamiseks liikmesriikide, Euroopa Komisjoni ja EFCA vahel.

47 https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/01f3d94d-4019-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-180378385.

48 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/news/webinar-recreational-fisheries-monitoring-and-control-2020-12-04_et.

3.3. Komisjonipoolne kontroll ja jõustamistegevus

Liikmesriigid peavad tagama, et neil on olemas tõhusad kalanduskontrolli süsteemid. Komisjon vastutab kontrollimääruse ja ühise kalanduspoliitika eeskirjade nõuetekohase kohaldamise järelevalve ja rakendamise eest liikmesriikides. Selleks, et kontrollida liikmesriikide kontrollisüsteemide tõhusust ja ÜKP eeskirjade järgimist, viivad komisjoni ametnikud läbi kontrolle, sõltumatuid inspekteerimisi ja auditeid. Ajavahemikul 2015–2019 tegi merendus- ja kalandusasjade peadirektoraat liikmesriikides ligikaudu 150 kohapealset kontrollkäiku, millest enamik olid **auditid**. Erilist tähelepanu pöörati järgmisele: i) püügi registreerimise korra nõuetekohane toimimine, ii) kaalumiskord, iii) lossimiskohustuse kontrollimiseks kehtestatud meetmed, iv) välislaevastiku seire ja kontroll ning v) mootorivõimsuse kontrollimine.

Samuti on tehtud **kontrollkäike ja auditeid**, et kontrollida kontrollimeetmete rakendamist konkreetsete püügipiirkondade puhul, kus ilmnes probleeme ja tuli võtta kiireloomulisi meetmeid, näiteks seoses hariliku tuuni püügiga Vahemeres, tursa ja lõhe püügiga Läänemeres ning elektriimpulsstraalimisega Põhjameres. Kontrolliti ELi kalandusõiguse väidetavaid rikkumisi, mille kohta on kaebusi esitatud. Lisaks tehti jõupingutusi, et kõrvaldada puudused, mis tuvastati karistussätete ja punktisüsteemide nõuetekohases rakendamises.

Aastatel 2019–2020 nõudis komisjon kahelt liikmesriigilt **haldusuurimise** algatamist. Esimese uurimise eesmärk oli uurida pelaagilise püügi ja hariliku tuuni harrastuspüügi kaalumis- ja kontrollimeetmetes tuvastatud puudusi[49]. Teine uurimine keskendus hariliku tuuni kasvatamise kontrollisüsteemi puudustele[50].

Paljudel juhtudel käsitlesid liikmesriigid auditite ja kontrollkäikude tulemusi edukalt mitteametlike kahepoolsete dialoogide raames (mida nimetatakse ka **EU Piloti menetlusteks**). Aastatel 2015–2018 avas komisjon kuue liikmesriigi kohta seitse EU Piloti menetlust, millest üks on veel pooleli. Need menetlused käsitlesid järgmist: i) tegevuskava rakendamine, ii) punktisüsteemi rakendamine kahes liikmesriigis, iii) Kirde-Atlandil tegutseva laevastiku kontrollimine, iv) püügiaruanded ja v) mootorivõimsuse kontrollimine kahes liikmesriigis. 2019. aastal algatas komisjon 24 EU Piloti menetlust, millega oli hõlmatud kokku 17 liikmesriiki. Nendest menetlustest kaheksa olid seotud liikmesriikide välislaevastikuga, 15 mootorivõimsuse kontrolliga ja üks karistus- ja punktisüsteemiga. Peale selle algatas komisjon 2020. aastal veel kolm EU Piloti menetlust, mis puudutasid kolme liikmesriiki ning millest kaks olid seotud hariliku tuuni paigutamisega sumpadesse ja üks välislaevastiku kontrolliga.

Kui komisjon tuvastab liikmesriikide kontrollisüsteemides puudusi, mis nõuavad liikmesriikidelt rohkem jõupingutusi ja aega nendega tegelemiseks, koostab komisjon nende liikmesriikide jaoks **tegevuskavad**. Aastatel 2015–2019 koostas komisjon üheksa uut

[49] Iirimaa.

[50] Horvaatia

tegevuskava[51] ning samal ajavahemikul suleti kaheksast enne 2015. aastat käivitatud tegevuskavast kuus[52]. 2019. aasta lõpus oli tegevuskavaga hõlmatud 11 liikmesriiki[53] ja 2020. aastal käivitati neli uut tegevuskava[54]. 15 käimasolevas tegevuskavas käsitletakse järgmist: i) püügi registreerimise süsteemis tuvastatud puudused, ii) karistussüsteemid, iii) riskijuhtimisprotsess, iv) arvutipõhised andmete kontrolli / automaatse ristkontrolli süsteemid ja v) jälgitavusnõuded.

Lõpuks algatas komisjon aastatel 2015–2019 liikmesriikide suhtes kolm **rikkumismenetlust**. Need menetlused on seotud i) laevastiku kontrolliga Loode-Atlandi Kalandusorganisatsiooni vetes,[55] ii) punktisüsteemi rakendamisega[56] ning iii) ainuõigusega ja Lääne-Aafrikas kala püüdva laevastiku kontrollimisega[57]. Nendest menetlustest kaks lõpetati 2019. ja 2020. aastal[58] ning üks[59] on veel käimas. Endiselt on pooleli üks 2014. aastal algatatud rikkumismenetlus, mis on seotud püügi registreerimise ja kaalumise süsteemi järgimisega[60]. 2020. aastal algatas komisjon kolm uut rikkumismenetlust: ühes käsitletakse hariliku tuuni püügikasvanduste kontrollimist[61] ja kahes püügi registreerimise ja kaalumise süsteemi[62].

Üks rikkumismenetlus tõi kaasa Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kontrollivahendite eelpeatamise, samal ajal kui Läänemere lõhepüügi kontrollkäikude tulemusel tehti ühe liikmesriigi puhul tagasimaksmise rakendusotsus[63].

4. Kalanduskontroll ning ühise kalanduspoliitika ja EMKFi rakendamine

Kontrollimäärus on ÜKP rakendamise üks peamisi tugisambaid, sest selles on sätestatud püügiaruandluse eeskirjad. Need eeskirjad on väga olulised igal aastal vastu võetud püügi piirnormidest kinnipidamise kontrollimisel. Ajavahemikul 2015–2019 ühtlustas komisjon tegevuskvootide ülekandmise õiguslikku protsessi. Lisaks liikmesriikide poolt aruandlusele eraldatud vahendite tõhustamisele muutis ühtlustatud õiguslik menetlus kvootide ülekandmise süsteemi läbipaistvamaks ja tulemuslikumaks. Siiski on vaja teha rohkem tööd, et parandada rahvusvaheliste kokkulepete raames ülekandmistest ja mahaarvamistest teatamist, kuna sellises aruandluses esineb mõnikord vasturääkivusi.

---

51 Belgia, Eesti, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Madalmaad, Malta, Soome.

52 Bulgaaria, Hispaania, Itaalia, Läti, Malta, Rumeenia.

53 Belgia, Eesti, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Madalmaad, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Soome.

54 Bulgaaria, Rootsi, Rumeenia, Sloveenia.

55 Portugal.

56 Iirimaa.

57 Itaalia.

58 Itaalia ja Portugal.

59 Iirimaa.

60 Taani

61 Malta.

62 Belgia ja Madalmaad.

63 ELT L 56, 27.2.2020, lk 1–3.

ELi kalanduskontrolli süsteemi rakendamist toetatakse EMKFi kaudu[64]. EMKFi raames eraldasid liikmesriigid aastatel 2014–2019 kontrolli- ja jõustamistoiminguteks kokku 567,9 miljonit eurot. 2019. aasta lõpuks olid liikmesriigid eraldanud nende meetmete jaoks 375,8 miljonit eurot,[65] mis moodustab 66,2 % EMKFi kavandatud kogueelarvest. Paljudest investeeringuliikidest olid kolm peamist järgmised: i) tehnika ostmine, paigaldamine ja arendamine; ii) patrull-laevade, -lennukite ja -helikopterite moderniseerimine ja ostmine ja iii) tegevuskulude katmine. Need kolm investeeringuliiki hõlmasid kokku 70 % kõigist kulukohustustest. Tuleb märkida, et kuigi ELi prioriteedil, mille alla kontrollivaldkond kuulub (liidu prioriteet nr 3 „Ühise kalanduspoliitika rakendamise soodustamine“), on kõigi kalandusfondide seas kõrgeim kasutusmäär, on kasutusmäär 46,8 % absoluutarvudes endiselt madal ning komisjon loodab, et nii praegust EMKFi kui ka uut EMKVFi rakendatakse aastatel 2021–2027 tõhusamalt. Sellega seoses on esitatud suunised EMKVFi programmitöö kohta[66] ning eraldatud võimalikud eelarvekulutused „kalanduseeskirjade jõustamise ja kontrolli ning andmete esitamise parandamiseks“, sealhulgas tõhusa ja uuendusliku kalandusseire tehnoloogia arendamiseks ja rakendamiseks[67].

5. Koordineerimine liikmesriikide, EFCA ja kolmandatest isikutest partneritega rahvusvahelistel foorumitel

Kalanduse kontrollisüsteemi tõhusaks ja tulemuslikuks kohaldamiseks on vaja pidevat suhtlemist ja koostööd liikmesriikide, komisjoni ja EFCA vahel. Samuti nõuab see rahvusvahelisel tasandil koostööd ELi-väliste riikide ja piirkondlike kalandusorganisatsioonidega.

Komisjon arutab kontrollimääruse rakendamist **kalanduskontrolli eksperdirühmas** korrapäraselt liikmesriikide ja EFCAga. Nõuete täitmise tagamise küsimusi arutatakse **nõuete täitmise eksperdirühmas**, IT-arendusi ja rakendamist aga **ERSi ja andmehalduse eksperdirühmas**.

ELi tasandil teevad **komisjon ja EFCA** tihedat koostööd, et tagada kalanduskontrolli süsteemi nõuetekohane rakendamine, teabe ja andmete vahetamine ning osalemine eri kalanduskontrolliteemalistel kohtumistel. Komisjon tegeleb eelkõige järgmisega: i) piirkondlike kontrollieksperdirühmade ja EFCA poolt ühiskasutuskava rakendamiseks korraldatud tegevused ning ii) elektrooniliste inspekteerimis- ja järelevalvearuannete töörühm.

---

64 OJ L 149, 20.5.2014, p. 1–66

65 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/news/eu-funding-fisheries-aquaculture-and-processing-sectors-how-have-member-states-used-it-2020-12_et

66 SWD(2020) 206 final – Lisa

67 Soovitatavad investeeringud jõustamise ja kontrolli valdkonda hõlmavad järgmist: i) lossimiskohustuse kontroll ja selle täitmise seire, ii) kaalumiskontroll, iii) mereseire, iv) väikelaevastiku jälgitavus, seire ja kontroll ning v) mootorivõimsuse kontrollimine. Muud soovitatavad investeeringud hõlmavad kaugseiret, sh järgmist: i) videovalve, ii) automaattuvastuse tarkvara, iii) droonid, iv) kõrgresolutsiooniga satelliidifotod, v) plokiahela tehnoloogia; vi) käeshoitavad elektroonilised laevaettekannete süsteemid ja vii) mootorijõudluse pideva jälgimise seadmed ja süsteemid.

Ookeanide majandamise ülemaailmse liidri ning innuka võitlejana ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi (ETR-kalapüügi) vastu edendab EL aktiivselt ookeanide paremat majandamist, sealhulgas kontrollimeetmeid. Kooskõlas rahvusvahelise ookeanide majandamise tegevuskavaga[68] teeb **komisjon tihedat koostööd partneritega kogu maailmast**, näiteks piirkondlike kalandusorganisatsioonide[69] ja rahvusvaheliste organisatsioonidega[70]. Komisjon teeb kahepoolset koostööd ka ELi-väliste riikidega, kes on sõlminud ELiga kalanduskokkuleppeid,[71] ning ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi alase dialoogi[72] raames eesmärgiga i) tagada kalandusnõuete täitmine, ii) kohaldada uusimaid kalanduskontrolli ja andmevahetuse standardeid[73] ja iii) tagada nõuetele mittevastavuse korral nõuetekohased järelmeetmed.

6. Kokkuvõte

Kalanduskontroll on oluline nii ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks kui ka ettevõtjatele võrdsete tingimuste tagamiseks. Aastatel 2015–2019 tegid liikmesriigid kontrollimääruse rakendamisel edusamme. Edusammud hõlmasid järgmist: i) nüüdisajastatumad kontrollimeetodid, sealhulgas laevaseiresüsteemi (VMS) ja elektroonilise laevaettekannete süsteemi (ERS) laialdasem kasutamine kalalaevade seireks, kontrollimiseks ja aruandluseks ning ii) kalandusandmete automaatne ristkontroll. Liikmesriigid tegid ka jõupingutusi oma karistussüsteemide parandamiseks, kuigi nende karistussüsteemide rakendamise tase ei ole liikmesriigiti ühtlane ja see loob ebavõrdsed tingimused. Komisjon ja Euroopa Kalanduskontrolli Amet aitasid liikmesriikidel i) töötada välja uued IT-vahendid, ii) ühtlustada riskihindamismeetodeid ja iii) koordineerida tegevust operatiivtasandil. Lisaks toetati Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakendamisega kontrolli rahaliselt, aidates kaasa tehnika ostmisele, paigaldamisele ja arendamisele ning kontrollimeetodite ajakohastamisele liikmesriikides.

Vaatamata märkimisväärsetele edusammudele esineb kontrollimääruse kohaldamisel endiselt puudusi. Need puudused on seotud järgmisega: i) mootorivõimsuse kontrollimise sätted, ii) kaalumine, iii) lossimiskohustused, iv) välislaevastiku kontroll ja v) karistuste määramine. Lähiaastatel keskendub komisjon nende meetmete edasisele rakendamisele. Samuti jätkab komisjon tööd ühise kalanduspoliitika jõustamise ja täieliku rakendamise ning tõhusa

---

68 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/ocean/international-ocean-governance_et. Tegevuskava 7. meetmes kutsutakse üles võitlema ebaseadusliku kalapüügi vastu ja tugevdama ookeanide toiduvarude säästvat majandamist kogu maailmas, https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/ocean/international-ocean-governance_et.

69 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/fisheries/international-agreements/regional-fisheries-management-organisations-rfmos_et.

70 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/fisheries/international-agreements_et.

71 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/fisheries/international-agreements/sustainable-fisheries-partnership-agreements-sfpas_et.

72 https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/fisheries/rules/illegal-fishing_et.

73 Tänu ELi jõupingutustele võttis Kirde-Atlandi Kalanduskomisjon 2018. aasta novembris vastu andmevahetuse FLUXi standardi. Komisjon on alustanud ka läbirääkimisi ÜRO/FLUXi standardi kasutuselevõtmiseks mitmesugustel kahepoolsetel foorumitel, sealhulgas Norra ja Fääri saartega.

kontrolli ja jõustamise valdkonnas kooskõlas president von der Leyeni missioonikirjaga volinik Virginijus Sinkevičiusele[74]. Lisaks teeb komisjon järgmist: i) kontrollib jälgitavussätete kohaldamist kooskõlas strateegiaga „Talust taldrikule“, ii) kontrollib püügikoormuse reguleerimise korda ja iii) edendab kontrollimisel kasutatavate arukate tehnoloogiate katsetamist ja arendamist kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega. Lisaks jätkab komisjon koos Euroopa Kalanduskontrolli Ametiga tööd selle nimel, et i) töötada välja meetodid lossimiskohustuse täitmise hindamiseks ja ii) ühtlustada metoodikaid, mida kasutatakse kaalumisel proovivõtukavade rakendamisel. Kalanduskontrolli süsteemi läbivaatamisel jätkab komisjon koos nõukogu ja Euroopa Parlamendiga tööd kehtivate eeskirjade tugevdamiseks, ajakohastamiseks ja selgitamiseks.

[74] https://ec.europa.eu/commission/commissioners/sites/comm-cwt2019/files/commissioner_mission_letters/mission-letter-sinkevicius-2019-2024_en.pdf.